

## A SANT MAGÍ SOTA ELS ESTELS

Isidor Cònsul

Passat l'Ondara i els horts, les rampes que pugem a Mas Cremat i al serrat de Montpaó trenquen el ritme d'una colla que voreja el centenar i ha sortit fa mig quart de la placeta de Sant Magí. Els més joves fan com si no hi fossin, aquestes pujades, i les emprenen a la valenta amb ganes de marcar distàncies al davant de la processó. Al matí ja en tornarem a parlar. A més d'un se'ls hauran arrugat els fums i s'arrossegaran estovats com ànimes en pena per l'asfalt que serpeja de Santa Coloma de Queralt a Sant Magí Lluny.

Ara som al punt de la mitja nit, cap a llevant llampega i el cel s'enrufola tapat. Però fa prou lluna perquè el camí llosquegi entre les ombres d'una claror fosca que és suficient, quan l'esguard s'hi acostuma, per vigilar els sots i entrebancs de la pell del sender. Fa de guia un xicot vermellenc i esprimatxat que cameja lleuger com una daina. Saberut, ens comenta que seguim un tram del GR 7.1 i que tenim per endavant vuit hores bones de camí: la tirada ens durà primer a Rubinat i després a Talavera, el punt més alt de la Segarra. Llavors l'hurem de deixar –aquest GR 7.1– i per la drecera dels Empedrats, creuant les planes del Puig i de Rauric, caurem a Santa Coloma de Queralt no més tard de les sis del matí. Serà el moment del darrer àlit abans d'enfilat cap a la Brufaganya. Els més caminadors hi faran cap sobre les vuit i els tocatardans tocadés les nou.

Em penso que la renovada tradició de Sant Magí que viu Cervera aquests darrers temps té molt a veure amb la bondat d'un repte: *Arriba a Sant Magí com puguis*. Cinc o sis anys enrere, la festa, al pic de l'agost, es reduïa a les dues passades dels ruquets entrant i repartint l'aigua, a una tongada de còssos per als infants i a la ballaruga de la

nit, atapeïts i suats, a la breu placeta del barri. Els qui ens aixopluguem en l'èmfasi gòtic de la ciutat vella, tenim la torna d'un regal matiner: la gresca de campanes embogides tocant a festa, l'olor intens de l'espígol escampat pels carrerons del barri, una missa a la fresca de la capella del Sant i l'esmorzar de coca, xocolata i barreja que et deixa de filis la resta del matí. Sempre l'he trobada una jornada única en la seva singularitat. I encara ho és. Però també era fàcil adonar-se que tirava a la baixa amb el degoteig d'un procés lent de decadència. Potser per la mitjana alta d'edat dels més fidels i pel despoblament del barri mateix. La tradició, d'altra banda, s'ha d'entendre enganxada al carro d'una societat agrària i al temps pautat d'una pagesia de segles que se'ns dilueix entre els retalls, els excedents i les imposicions que dicten a Europa.

Fins al breu serrat de Montpaó hem pujat un desnivell de cent metres i abans de guanyar-lo ens sorprenen, en un giravolt del camí, les lluminàries de Cervera al fons de la vall com un nimbe potent de la terra envoltat per la gola de llop de la nit. Un llampec marca pluja per la banda de la Panadella però el tro arriba esmorteït i llunyà. De moment no hi ha perill i el cor s'estova en comprovar que el camí planeja i fins comença a baixar cap a les envistes de Rubinat. La caminada passa pel seu moment més dolç, encara anem reposats, ens empeny el rellent de la nit i n'agraïm el punt de fresca després de la tongada d'aquests dies de calor. Sovint deixem el sender fressat i fem drecera per rostolls cruixents, olorosos de palla jove, que em porten memòria d'antics estius adolescents. Continuo pensant que el revifament de la festa ha passat per la gràcia de vestir amb criteris nous la saba del tronc de sempre. I un pas fonamental haurà estat l'èmfasi atorgat al pròleg mateix de la diada de Sant Magí, el diumenge abans, quan la tradició mana desplaçar-se a la Brufaganya, l'eremitori del Sant, a buscar l'aigua i a collir l'espígol. Anys enrere només s'hi trobaven els quatre veïns de sempre esforçats a mantenir el caliu de la tradició a cops de geni personal. Ara també és així, és clar, però amb l'addenda d'aquest convit que proposa d'arribar "*a Sant Magí com puguis*". La resposta esportiva al *com puguis* ha fet que ara s'hi arribi a peu, a cavall, amb bicicleta i també amb cotxe qui no vol matinar, ni perdre la nit, ni complicar-se la vida. Tot i això, la continuïtat de la festa només la garanteixen la tenaç i tossuda perseverança dels pocs esforçats de sempre. Ara, però,

el diumenge de la recollida de l'aigua, a Sant Magí Lluny, davant de les fonts on segons la tradició aquell sant baró féu brollar aigua per apaivagar la set dels qui el perseguïen, s'hi troben pel cap baix dos o tres centenars de cerverins –alguns només d'adopció i vacances– que no fan altra nosa que ajudar la tradició vestint-la amb notes de color i amb l'engrescada barrila dels vells aplecs.

Un ram sobtat i un parell de trons que espeteguen propers ens donen la benvinguda a l'entrada de Talavera. Fa prop de quatre hores que caminem i diuen que som a mig camí. Es el temps d'una parada llarga per fer un mos i perquè dels sarrons surtin botes tibades de vi calent que es passegen lleugeres de mà en mà. Traguem contents mentre n'hi ha que busquen, debades, xopluc sota els balcons i en els ràfecs d'alguna teulada. Passen d'esquitllentes dues o tres gotellades que entomem a gust mentre sentim que l'aire s'omple de flaires terrals i amb l'esperit de la matinada. Sortint de Talavera, així que ens enfilem



Instantània de la caminada de 1994 a l'alçada de la font de la garsa. (Foto Ton Pedrós)



cap als plans per la drecera dels Empedrats, queda clar que caminem darrere els bufaruts de la tempesta. Ben bé durant una hora l'espectacle que la meteorologia desplega al nostre davant és d'un èmfasi únic: els llamps s'empaiten sotragant la nit i la il.luminen amb un seguici de fantasies capricioses i ràpides fulguracions. Senyors de la nit, turmentats i solemnes, marquen sense aturador esclats i dibuixos fantasmagòrics, que a cops esdevenen aterridors si ens sembla que cauen gaire a la vora d'on passem. El temporal, però, va més de pressa que no pas nosaltres i només de tant en tant un cap de núvol rebel deixa caure quatre gotes sobre els rostolls assedegats. Just comença a girar cap a Forés i la Conca de Barberà quan al fons ja s'albiren les lluminàries de Santa Coloma de Queralt. La baixada és llarga i ferrenya, els genolls carrisquegen, les cames comencen a anar d'esma i el cansament a fer-se evident. Però la costa dreta, que a estones sembla una tartera, esdevé una delícia sensual per a l'olfacte. Els vapors calents de la terra revenen amb la mica de pluja i es destrien, poderoses, les sentors que puguen de l'agre profund de la mare: ara de timó i romaní, més enllà de sajolida, després la dolçor de l'espígol que algú ha trepitjat...



Capella de les fonts de Sant magí de la Brufaganya el 1995. (Foto Gendre)

Entrem a Santa Coloma entre dues llums i en sortim que comença a llostrejar. S'ha refet el gran grup i tornem a caminar de manera poc o molt compacta. Aviat, però, ens fragmentarem de nou en una escampadissa de colles petites. S'estableixen ritmes diferents, fa estona que tirem pel tram d'asfalt que duu a la Brufaganya, les hores de camí pesen com una llosa i hem perdut el confort del misteri de la nit que ens ha envoltat fins ara mateix. El dia puja lent i la fatiga imposa meandres abaltits per una carretera que segueix el curs primerenc del Gaià i emprèn coratjosa la serra de Queralt. A l'obaga de Riudeboix ens saluda una piuladissa matinera d'ocells i quan la penya que som fa marrada per Can Batet ens creua, poruga, una guineu amagrida de mirada trista. S'atura ran de bosc amb l'esguard degollat, la cua entre les cames i a la distància d'un cop de pedra. Suposo que espera que ens allunyem per continuar la recerca de pitança entre la brossa del mas. Ara ja gairebé hi som. Només cal el darrer esforç i no aturar-se a reposar que encara és pitjor. Quan arribem al trencall, comencen a passar contents i sorollosos els cotxes que vénen de Cervera amb la son encara enganxada a les orelles. Al darrer revolt, la fi del viatge s'il·lumina quan treu el nas, del fons del paisatge, la marquesina de les fonts. Ningú no ho diria però és una feina tardana de Josep Maria Jujol. Es sobretot utilitària, òrfena de valors artístics i li manca el tremp visionari de la primera empremta quan la seva arquitectura cavalcava sota la influència del mestre Gaudí.

Cruixit i content em deixo caure sota un clap d'alzines. L'esplanada gairebé és plena i són a punt d'arribar les dues tongades de ciclistes. Comencen a fer córrer els porrons i els entrepans de l'esmorzar. El matí és clar, d'una bellesa neta i emfàtica, i sento la temptació de gomboldar-me amb els versos de Kavafis sobre Ulisses musicats per Lluís Llach. Fins que m'adono de la beneiteria i tallo en sec l'apuntament del ridícul: ni Sant Magí és Itaca, encara que sigui lluny, ni les vuit o nou hores de caminada nocturna tenen res a veure amb els viatges del grec. Encara que en el teu dedins t'ho pugui semblar, abaltit com estàs, satisfet i estovat, per la breu gesta personal.